СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ... ВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

РІК XLV. Ч. 262. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 10-го листопаду 1937. VOL. XLV. No. 262. Jersey City, N. J., Wednesday, November 10, 1937

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ВЕЛС ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ

БОСТОН. — Англійський письменник Велс, який під цю пору перебуває в Америці, сказав журналістам, що найбільша небезпека для европейського миру прийде в 1940—41 році. „Тоді", говорив Велс, „збросння Европи дійдуть до свого найвищого вершка і я боюся, що гармати зачнуть працювати, ще заки пічнуть ржавіти". Далі він говорив, що британська імперія вийшла вже з моди; що багато труднощів в імперії завдала абдикація короля Едварда, одначе не стільки, як це собі уявляють в Америці. „Бо фактично", говорив Велс, „монархія є подібна до міської паради. Це тільки видовище, яке одначе деколи спинює вуличний рух".

ФАРЛІ ЗА ПОТРЕБУ ОПОЗИЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Головний почтмайстер Фарлі заявив, що в теперішній правлячій системі є конечною сильна опозиція. Як політик, що стоїть тепер в уряді при владі, він може тішитися, що опозиція, себто ґрупа, яка думає інакше від уряду, є така мала, що майже зникальна. „Але як американець", говорив Фарлі, „я добачую багато небезпек у занадто великій силі одної з наших політичних орґанізацій. Ніяка партія не є вже такою досконалою, щоб стояти понад критикою. Я думаю, що сильна меншинна опозиція є рішучо потрібна в нашій правлячій системі".

НАРАДИ РУЗВЕЛТА В СПРАВІ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув чотиро-годинну нараду з економічними знавцями в справі безробіття та в справі поновного хвилевого застою в бизнесі. Рузвелт висказував гадку, що потрібно зрівноважити буджет і через те добре булоб зменшити видатки на державні проекти. Але економісти сказали, що в теперішню хвилю не добре булоб зменшити видатки на державні проекти, такі, як будова домів, шляхів, водних уліпшень і т. п. Державні проекти ще далі являються головним товчком, що пускає капітали в обіг.

НАКЛИКАЄ ШКІЛЬНІ ДІТИ ДО БОРОТЬБИ З КОМУНІЗМОМ.

БОСТОН. — Вибраний недавно головний командант Американського Леґіону, Догерті, мав промову до дітей у Бостоні і сказав, щоб вони на терені школи поборювали комунізм і всякі інші червоні перевертні доктрини. Бо комуністичні аґітатори не обмежують своєї пропаґанди тільки серед старших. Вони підсуваються до шкіл і там стараються затруїти молоді уми своєю шкідливою наукою. Догерті закінчив апелем, щоб діти помагали обороняти нинішню знамениту американську правлячу демократичну систему.

СКОРІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ДЖАНСОН СИТІ (Тексас). — У часі маневрів в Тексасі показалося, що американська армія, яка в дуже великій мірі змоторизована, може порушуватися з величезною скорістю. Ціла дивіція піхоти, враз з обозами, харчами та амуніцією, могла робити по 27 і пів милі на годину. Впродовж трьох годин вона легко зробила таку віддаль, яку колись армія з великим напруженням могла виконати одного тижня. Але щоб виконувати нинішню скорість, то потрібно добрих автомобільних шляхів. Там, де нема шляхів, або у випадку їх знищення, ціла моторизація на ніщо не здасться.

ЗА ОБМОВИ ДІСТАВ У ШКІРУ, ЩЕ Й ЗАСУДИЛИ ЙОГО НА АРЕШТ.

НЮ ОРЛІЕНС. — Перед кількома місяцями в Ню Орлієнсі сталася така подія: Оскар Кей позаочно обмовляв одну дівчину, поширюючи про неї погані річи. Брати тої дівчини зловили його одного дня, привязали до дерева і дівчина батогом висікла його за те. Після того пішла сама на поліцію і розказала, як було. Рівночасно з тим батько дівчини заскаржив Кея до суду за обмову. Також Кей заскаржив дівчину і братів за побиття. Та суд увільнив дівчину, а засудив Кея на тюрму за злочинні обмови.

ФРАНЦУЗЬКА АКТОРКА, ЩО КОХАЛАСЯ В МУСОЛІНІЄВІ, В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК.—Іміґраційні власти затримали французьку акторку, Паню Маґду де Фонтаж, яка кілька місяців тому була постріпила французького амбасадора до Італії, Шамбрена, за те, що він нібито остерігав Мусолінія перед нею в той час, коли вона була в італійському диктаторі закохана по вуха. Французький суд за те пострілення дав їй маленьку кару. Тепер вона приїхала до Америки, де її заанґажувало нюйорське „Френч Касіно" до виступів. Іміґраційний суд ствердить, чи можна паню де Фонтаж допустити до Америки.

НАСЕЛЕННЯ ІТАЛІЇ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ.

Нові статистичні дані кажуть, що цього року населення Італії збільшиться до 43,444,000 людей. За 8 місяців заключено там 209,405 подруж, це є 50,631 більше, як за цей час у 1936 році.

МЕГАЛІЧНІ БУДОВИ.

Недалеко міста Савони в Італії д-р Дзамбелі відкрив багато останків мегалічних будов, які, за словами відкривця, походять із передримської доби. Досі відкрито 400 таких будов старовинного ліґурійського населення. Це відкриття має велике значіння для наукового світу.

СОВЄТСЬКИЙ ПРОМИСЛ НИЩИТЬ МАШИНИ.

Орґан народнього комісаріяту тяжкого промислу „Індустрія" нарікає на кепський стан машин, що викликує застій у продукції. Це наслідок несовісних і лихих ремонтів. У деяких фабриках машини спочивають по 16—27 днів у місяці. В донецькому басейні в липні стояло біздільно 500 машин. Вони псуються передчасно через варварську експльоатацію. Подібна справа в хемічному промислі, де ремонт машин взагалі не існує. До передчасного зуживання машин причиняється рух стаханівців, які дбають тільки про рекордові норми продукції, а не про машини. Тим дасться пояснити відраза фабрик до ремонту машин.

ОШУКАНЦІ ЗА КРАТАМИ.

Львівська поліція арештувала Яна Качона, який на спілку з Семеном Бояручком з Радехова влаштував при вул. Личаківській ч. 9 „бюро посад", яке поправді займалося посередництвом у подружжях. Розуміється, що „посередництво" зводилося до ошуканства і натягання легковірних жінок на гроші. Оба спільники опинилися за кратами. Крім того арештовано Юліяна Котовича з Винник, що увихався між безробітними і здирав із них гроші, обіцюючи їм заняття, службу та посади.

ВПАВ ІЗ ЧЕНСТОХОВСЬКОЇ ВЕЖІ.

На вежу костела на Ясній Горі в Ченстохові виліз якийсь чоловік і, перехилившись необережно через поруччя, впав з висоти близько 100 метрів на дах монастиря. Очевидно вбився на місці. Його тіло пробило дах і опинилось на поді. Показалося, що це 35-літній Станислав Конярскі, що прийшов із Лодзі до Ченстохови з прощею.

СМЕРТЬ У ВОГНІ.

У присілку Кругляк громади Конюшків, брідського повіту, згоріла загорода Івана Табінського, зложена з хати, стайні і стодоли. У вогні знайшов смерть син Табінського, якого не доглянули люди, що рятували, а в стайні кілька штук худоби. Пожежу спричинив 7-літній син Табінського, бавлячися сірниками.

ГІСТЬ З ЕВРОПИ В У. Н. СОЮЗІ Й У „СВОБОДІ".

В понеділок, 8. листопаду, відвідав У. Н. Союз і редакцію „Свободи" інж. Данило Скоропадський, син Павла Скоропадського, бувшого гетьмана України. Інж. Д. Скоропадський прибув до Злучених Держав з Берліна. В канцелярії У. Н. Союзу розпитував про цілі орґанізації та спосіб, у який ведеться діловодство. В редакції „Свободи" питався, як підходить часопис до тут родженої української молоді, а дізнавшись про видання тижневика анґлійською мовою, „Юкраініен Віклі", оглянув один річник. Розпитував іще про пропаґанду української справи в американській пресі та про наш погляд на відношення Злучених Держав до Совєтів.

ЗА ПОГРОЗИ СВІДКОВІ.

Підчас процесу 43 українців у Луцьку мав зізнавати як свідок Леонід Шклярук проти одного з підсудних, Бориса Пашкевича. Один із поліційних аґентів повідомив прокуратора, нібито він підслухував, як із Шклярукем розмовляв батько підсудного Бориса Пашкевича, Леонід, і загрозив Шклярукові, що на нього видадуть присуд смерти та застрілять члени української тайної орґанізації, коли він буде зізнавати в некористь його сина Бориса. Прокуратор приказав арештувати Леоніда Пашкевича. Небаром у цій справі відбудеться судова розправа в окружнім суді у Луцьку.

ТРАНСАКЦІЯ ОКРАДЕНОГО ЗО ЗЛОДІЯМИ.

В одному варшавському бюрі кольпортажі ґазет украдено дві машини до числення вартости 2,000 зл. Власник бюра довідався, що до крадіжу причинився колишній його помічник Шермахер і запропонував йому зворот украдених машин за винагородою 450 зл. І справді після зложення окупу злодій звернув йому машини. Поліція арештувала Шермахера, ствердивши, що він має за собою кілька таких „інтересів", а крім того потягнули до відповідальности власника бюра за те, що входив у трансакції зо злодіями.

ВИСТУПАЮТЬ З ПОЛЬСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Відомий польський письменник Карло Губерт Розстворовскі оголосив у краківській пресі заяву, в якій повідомляє про зложення достоїнства члена Польської Академії Літератури. Розстворовскі виступив із ПАЛ внаслідок скандального відкриття, що голова тієї інституції, Серошевскі виявився плягіятором.

ПЯНИЦЯ СПАЛИВ СЕЛО.

В селі Дальминовичах біля Баранович якийсь Воронов пішов пяний до стодоли і спричинив пожежу. Вогонь поширився на сусідні будинки так, що остаточно згоріли 23 хати, 7 стодів з цьогорічними зборами і кільканацять хлівів з живим інвентарем.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ЮВИЛЕЙ ГАЛИЦЬКИХ НІМЦІВ.

Справді гарний ювилей святкувла громада галицьких німців, які, хоч розсіяні невеличкими ґрупками серед чужонаціонального моря, зуміли такий довгий час вдержати свій пресовий орґан, тижневик, поставлений на відповідному рівні. „Остдойтшес Фольксблят" — така назва цього німецького тижневика — виконував за ввесь час свого існування незвичайно важну і просто мурavлину працю; бо вдержати з національній свідомості малі острівчики німецьких поселенців, здебільша рільників — це справді нелегке завдання. Нелегке воно ще й тому, що передвоєнна польська адміністрація дуже радо бачила національну асиміляцію німецьких поселенців і тому зусилля „Остдойтше Фольксблят-у" зустрічались із не дуже прихильним наставленням тієї адміністрації. Всеж таки, маючи такий культурний елемент, яким були німецькі поселенці, теперішньому ювилятові вдалося успішно повести працю. Що поодинокі острівці німецьких поселенців не потонули, це перш усього заслуга того часопису, що саме недавно видав своє ювилейне число з нагоди 30-ліття свого існування.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ЛІКАРЯ.

До кабінету лікаря д-ра Ґершевского у Тчеві прийшов якийсь чоловік і коли всі клієнти вийшли, зголосився з болем голови. Лікар оглянув його і написав рецепту, а тоді „пацієнт" добув нагло револьвер, сказав, що є бідний, і крикнув: „Гроші або смерть!" Лікар виняв спокійно портфель, у якому було 20 зл., зняв з руки годинник і дав усе те бандитові, який вклонився і швидко вийшов. Д-р Ґершевскі пробував заалярмувати крізь вікно другого поверху людей, але серед вуличного гамору і гуркоту возів ніхто його не чув. А тимчасом бандит утік.

ЗА КУСНИЧОК НОСА.

Перед дрогобицьким судом станув 31-літній Мечислав Ярема, колишній судовий урядовець, а тепер асекураційний аґент, обвинувачений за те, що в травні ц. р. підчас суперечки зо своєю нареченою Оленою Олексій відрізав їй ножиком до голення кусник носа. На розправі оправдувався, що наречена зраджувала його і тому покарав її, щоб не подобалася нікому. За те дістав рік вязниці і має заплатити 200 зл. за біль і лікування. Панна Олена домагалася за свій ніс більше, бо 1,334 зл.

КРІВАВИЙ ВІДПУСТ.

Підчас відпусту в селі Трофанівці, коломийського повіту, дійшло до бійки у звязку з особистими порахунками. В часі одної бійки застрілено з кріса Петра Грицюка з Трофанівки. Підчас дальших бійок тяжко ранено Івана Пернаровського, який опісля помер у шпиталі, і Дмитра Семенчука. Арештовано кілька осіб.

ДВА 25-ЛІТТЯ Й ОДНО 20-ЛІТТЯ

ЛЬВІВ. — Українська преса й українське громадянство віддало в жовтні пошану памяті трьох заслужених для нашого народу людей.

Микола Лисенко.

Дня 22. жовтня минуло 25 літ від смерти найбільшого українського композитора, Миколи Лисенка, звеличника української пісні та її творця і популяризатора, великого українського громадянина і патріота. Лисенко оставив по собі 280 народніх пісень (сольових) з фортепіяновим достроєм, коло 120 хорових пісень, кілька збірників обрядових пісень, яких 80 сольових і хорових пісень власної композиції до слів „Кобзаря", з того кілька великих кантат, яких 30 хорових і сольових творів до слів І. Франка, твори на фортепіян, скрипку, оркестру. Врешті опери й оперети як „Наталка Полтавка", „Різдвяна Ніч", чи „Тарас Бульба". Він теж оснував у Києві музично-драматичну школу. Микола Лисенко видобув українську пісню з народніх нетрів і підніс її до висот світового мистецтва. Він підніс давній український пієтизм до рідної пісні до рівня культу, який є по нинішній день одним з найтрівкіщих цементів всеукраїнської національної збірноти.

Григорій Цеглинський.

Дня 24. жовтня 1912 р. помер Григорій Цеглинський, відомий директор української ґімназії в Перемишлі, посол до австрійського парляменту і письменник. Був відомий як знаменитий виховник. Писав новелі й повісти та наукові й публіцистичні статті. Але на письменськім полі здобув собі славу як драматурґ. Малював правдиве життя міщанства, ходачкової шляхти і сільської та духовної інтеліґенції — з сатиричною закраскою. З його творів найбільше відомі нашому загалові: „На добродійні цили", „Тато на заручинах", „Соколики", „Ходачкова шляхта", „Лихий день", „Ворожбит", „Торговля жемчугами" і „Кара совісти". Хоч техніка нашої драми значно розвинулась від того часу, коли писав пок. Цеглинський, то всетаки багато його творів можуть іще й тепер суперничити з багатьома новішими творами, де автори не дають ніяких живих типів ані життєвої обсервації.

Евген Олесницький.

Дня 26. жовтня минуло 20 років, як замкнув очі Евген Олесницький, одна з найбільших постатей, що їх видала Галицька Земля. Знаменитий правник, а заразом публіцист, видавець і орґанізатор театру. Темна Стрийщина стала під його проводом зразком свідомого й активного повіту. Більшу частину свого життя він присвятив політичному освідомленню і розбудові праці над економічним та культурним подвигненням села. Розбудова „Сільського Господаря" це його заслуга. Як посол до австрійського парляменту і до галицького сойму та як політичний діяч здобув собі ще за життя почесну назву — народнього трибуна. Оставив по собі прекрасні спомини з життя, що вже вийшли друком. Був знаменитим орґанізатором і промовцем з Божої ласки.

ВИБИРАЮТЬСЯ ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

ЛЬВІВ. — При кінці листопаду виїдуть зо Львова до українців в Америці на концертову поїздку Марія Сокіл і Антін Рудницький. Висилає їх „Народня Лічниця", щоб при їх помочі призбирати трохи жертв на докінчення першого Українського Шпиталю у Львові, що вже виставив величавий будинок, а бракує ще фондів на докінчення уладження. Марія Сокіл це відома оперова співачка, а Антін Рудницький — відомий композитор і диригент. Відомі вони зо своїх виступів не тільки на українській сцені, як у Великій Україні так і в Галичині, але й з успіхів на чужих сценах, і то таких, як берлінська, віденська, празька, варшавська і т. п. До Злучених Держав прибудуть 8. грудня.

ПРОТИ ПОГАНСТВА.

БЕРЛІН. — Військові капеляни німецької армії, як подають з достовірних джерел, внесли до Гітлера меморандум, у якім виказують, що є поважне розбиття серед вояків німецької армії, спричинене націстичною пропаґандою, що звернена проти християнства, а защіплює поганство. Меморандум звертає увагу на шкоду, яка з цього може повстати.

ЗАРЕВНА ОПОЗИЦІЯ.

ЛОНДОН. — Посли Партії Праці атакували міністра закордонних справ, Ідена, за його політику щодо Еспанії. Казали, що він уже малощо не визнав ґен. Франка, та твердили, що така політика відтягне цілком Францію від Анґлії. Іден відповів, що коли Франція не протестує проти його політики і є з неї задоволена, то хай принаймні не журяться цею справою панове з опозиції — в британськім парляменті.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ СВЯТКУЄ

Хочемо згадати за молодь. І то за нашу, тут роджену. І за те, як вона у своїй кращій і зорґанізованій частині святкує, наприклад, ось таке свято, як Свято Першого Листопаду. Це не відграє ролі, яка це молодь, себто, з якої вона походить місцевости. І не входить тут у рахубу яканебудь місцевість. Важне це, що те, що пишемо, є оперте на фактах, на дійсності, на тім, що є така місцевість і є така молодь, що дають притоку до написання отих кількох слів.

Хто приглядається до нашої молоді зблизька, до отої думаючої молоді, той мусить прийти до переконання, що в ній уже слідний природній нахил до українства. Вже не заважує те, що наказували батько і мати, церква чи українська школа, що треба називати себе українцем чи українкою, що треба належати до свого хору чи своєї орґанізації, що треба брати участь у національних українських святах, що треба говорити української мовою, що треба вчитись українських пісень, танців і т. п. Оті всі „треба", котрі, як знаємо, дуже часто, у практичнім застосуванні, не мали добрих успіхів, перемінились тепер у багатьох з нашої молоді на що інше. Молодь зачала те все виконувати не тому, що їй так наказано робити, а тому, що те все зачинає їй подобатись, зачинає промовляти до її почувань, до її серця, а то й до її розуму. А не треба забувати, що як критично хто не ставивсяб до теперішнього молодого покоління, хай памятає, що молодь, як така, є завжди вражлива на красу, на благородні пориви і вияви героїзму. Вона завжди відчуває потребу виявляти себе теж у гарній, благородній, а навіть геройській поставі. І ось тому й, наша тут роджена молодь, у своїй думаючій і благородній частині, зовсім природньо, запізнавшися з гарним, благородним і геройським в українськім культурнім і національнім житті, зачинає відчувати потребу до тої культури і до того життя щось і від себе додати.

Ось такі думки мусять насуватися старшому поколінню, коли воно приглядається до такого свята Першого Листопаду, в якім молодь свідомо заявляє і своєю участю доказує, що вона сама відчуває дійсну потребу на такому святі виступати і прилюдно заманіфестувати свої українські почування і своє розуміння таких свят. А коли те все получене з розумними словами і з дійсно мистецькою програмою та по мистецьки виконаною, то й не диво, що старе покоління зачинає — не пізнавати своїх власних дітей. Так, переживаємо велику переміну в нашім житті в Америці. Особливо, коли мова про нашу молодь. Та коби тільки вдержалась і розвинулась ця благородна і культурна течія, яка отсе дала притоку до написання ось тих завваг.

ВЧІМСЯ ЯКНАЙБІЛЬШЕ!

Про віденський Фолькcбільдунґсферайн, про розумних німців та про нас слів декілька.

Недавно, пишучи читачам „Свободи" про пожар, якого жертвою впала віденська Ротунда, я зазначив, що та Ротунда вважалась обік Різенраду в Пратері, вежі собору св. Стефана та Вассертурму в окрузі Фаворітен одним з чотирьох репрезентативних знамен **(Варцайхен)**, наддунайської столиці. Але коли вже мова про такі знамена, то треба сказати, що їх і у чисто духовому розумінні — значить, не лише з перспективи ока! — начислиш у Відні немало, тай то такого, що хоч світ увесь сходи, а подібного не знайдеш ніде. Еге, голубчики, таки і справді не знайдете! І тимто й нічого вже дивуватись на те, що віденці влюблені в своє прегарне місто, ніби в яку любочку. І якщо їм їх фолькcзенґери при скляночці вина в Ґрінцінґу або в Нусдорфі заспівають під солодку музику **„Wien, mein Wien, nur du allein!"** (Відне, мій Відне, ти один-єдиний), то зараз вам усі й собі за співаками, від сивих старушків починаючи, аж ген до дітвори під парканом, що ще гаразд не вміє читати, але пісеньку про рідний, коханий Відень уже вам прощебече мов хор соловейків...

Бо от я чужинець, а проте особливо за одно не маю для Відня слів признання і похвали, а саме:

За ту одиноку у своїм роді змогу, яку Відень дає кожному охочому **вчитися і добувати знання.**

Це ось одно з найголовніших знамен Відня в духовому значінні, знамя, якого ґенеральним виразником являється тут могутня просвітня орґанізація, якій імя:

Віденське Товариство Вселюдної Освіти **(Wiener Volksbildungsverein).**

Це Товариство удержує трохи не в кожній з 21 округ Відня свої домівки **(Фолькcбільдунґгойзер)** — щонайморніше побудовані багатоповерхові камениці — з яких кожна це наче університет про себе.

Тут ви можете студіювати всі ділянки загального знання, потрібного сьогодні всякій людині, яка йде з духом часу і не хоче лиш нетямучим неграмотієм проглядатись до боротьби життя. Подібно, як і виклади у властивім університеті, так і курси в тих загально - просвітніх научнях Фолькcбільдунґсферайну починаються у жовтні і тривають — з короткою перервою в січні — до літа. Причім вони від справжнього університету ріжняться тим, що може записуватися до них усяк, хто хоче, і платить за один курс науки всього — кілька шілінґів, а для безробітних, для інвалідів і для батьків родини є ще й окремі знижки, так, що основна вписова такса для безробітного річно — 2 шілінґи. Але й гофрат чи промований доктор, наскільки почуває потребу й охоту довчитися чогось тут, не платить за курс більше як 7 до 8 шілінґів (трохи більше ніж один доляр) на пів року, хоч наука на вселюдних курсах дуже дбайлива і основна, бо ведена в кожній ділянці добрими ділознавцями. А доцентів і доценток тут багацько, бо цілість розроблюваного освітнього матеріялу обхоплює — як уже зазначено — ввесь круг загального знання, починаючи від перших, елементарних курсів для півнеграмотних, аж ген до викладів про фільософію й астрономією. Отак усяк, кому цього треба, може вчитись тут поправно читати, писати, рахувати (але й вищої математики!), поправно говорити і щонайважнішого з історії народів, — політичної, культурно їй економічної — літератури, мистецтва, музики, далі з обсягу ґеоґрафії, ґеольоґії й фізики, психольоґії (особливо в її практичнім приміненні) та педаґоґії (особливо в її практичнім приміненні) та педаґоґіки з окремішнім наміченням питань, звязаних з вихованням дитини.

Але це тільки для тих, що хотілиб поінформуватись про найважніше з того, що треба знати сьогодні пересічно освіченій людині. Позатим же ви можете сміло в кожній із згаданих ділянок — спеціялізуватися.

Хочете ось, то можете слухати викладів про всі дотеперішні теорії відносно взаємин між державою, громадою й одиницею. Або про проблеми світового господарства з наміченням світових торговельних ринків та їх значіння в розвитку та положенні держав Заходу і Сходу. Або про Анґлію й Америку як рішальні чинники в історії теперішности, або про політичну констеляцію великих держав у сучасному. І якщо в одній кімнаті один з лекторів німецької мови вчить своїх учнів поправно писати цією мовою, то зараз обік ви можете стрінутися з популярним викладом з вищої ґерманістики, ніби це ви у справжнім університеті слухалиб у Гайнцеля або Земіллера інтерпретації якогось старонімецького тексту. Але хіба й можливе булоб мені навести тут хоч і коротко все те, чого ви моглиб навчитися на курсах — нехай вони лиш **вечірні!** — того вселюдного університету у Відні? Вонож не так то легко подати в цілості хочби тільки поодинокі ґрупи наукових предметів та лиш у порядку програмового проспекту, де вичислені /між іншим: музика і мистецтво, наука про рідний край, наука про землю, математика, фізика і техніка, зоольоґія, ботаніка і біольоґія, ґиґієна і медицина, буденщини, наука чужих мов і літератур, купецтво і бухгальтерія, відділ жіночої освіти, починаючи від варення аж ген до культури хати й саду, танець, руханка, спів і наукові мандрівки та прогульки для пізнання краю і природи, окремі курси для молодих матерей, і таксамо окремі курси для плекання всякого роду спорту.

І що все це не лишається тільки на папері, а стає справді творчим чинником у житті всього населення Відня, про те каже нам пророчисто звіт Товариства з дотеперішньої діяльности. І так читаємо тут, що в останньому році наш уселюдний університет мав слухачів **21,000.** З того на наукові виклади ходило 2,700, на лекції чужих мов 3,500, на курси купецтва і діловодства 2,000, на курси для жінок 1,300, на виклади про мистецтво 660, на науку руханки 600, 2,800 вчилися в поодиноких ділових ґрупах, а на відділі для безробітних було 3,550 слухачів.

І звіт додає:

„Отак тисячі населення у Відні здобулись на те, щоб після томливої цілоденної праці по варстатах і бюрах прийти увечері до нас, і тисячі з круга безробітних зуміли побороти в собі турботне отупіння та використати їх поневольне дозвілля для того, щоб у нас чогось пожиточного навчитися. І це люди з усіх слоїв і в кожнім віці, ті, що до нас приходять, молоденькі й посивілі, та проте ніхто в нас не потребує почуватись чужим; ми радо витаємо всіх. Ми хочемо помогти кожному у праці його звання, ми намагаємось розвивати в кожного його природні таланти і здібности і вводимо кожного в круг погідної спільноти. Ану, ходіть і Ви до нас!"

Отак довгі роки вже читаю я оті звіти Проводу Ф. Б. Г-авзу, і з кожним жовтнем я, все наново захоплюваний величчю і триюмфом людського знання і людської творчої думки, купую собі книжку, зошит і олівець, і як колисьто, малим школяриком у Дрогобичі, мандрую ще раз до школи, то на Штеберґассе, та на Маріягільф, то аж на Ляндштрассе, відповідно до того, де викладає вчитель вибраного мною предмету. І ніколи не забуду я першого враження з години французької мови у відомого у Відні романіста **проф. Ляцеля.** Я ось думав собі, поки прийшов туди, що може ніяково буде мені як трохи вже старшому козакові між молодиками з ґенерації ще справжніх школярів. Бо саме з такими думав я тут стрінутися. Та коли я увійшов у шкільну салю — з ґрадусом, з чорною таблицею та з двома рядами лавок, геть, як у Дрогобичі! — я побачив і почув, що турбуватись мені моїми новими шкільними товаришами нема ніраз чого, бо між ними були навіть далеко старші, ніж я. От зараз у першій лавці сидів собі панок — з сивою бородою, літ — як я дізнався опісля — 65, але попри все ще бадьорий собі з виду і веселий. „Пане — сказав він до мене, як я сів собі коло нього. — Як хочете бути моїм сусідом, то тільки під умовою, що будете добре підповідати". — Отак розумний німець не полінувався піти ще раз у школу, хоч і з сивою бородою; а й ще інші були тут, теж не молоді. А далі кондуктор від трамваю, і два молоді робітники, і дружина міністерського радника, і декілька молодих панночок з модних маґазинів, і одна служниця, яка гадала їхати до Франції. І багато-багато інших, з суспільних низів і з інтеліґентної верхівки, а всі вони вчились охоче і добре, і наш гострий професор був з нас при кінці року дуже вдоволений, а ми з нього, так, що з другим роком ми трохи не всі зібрались на його — вже вищому! — курсі знову.

І отак, шановні читачі, навчився і я на тих вселюдних курсах у Відні неодного, чого варт було навчитися, і пізнав я тут багато й цікавих людей, і стрічався я з новими типами Відня й нашої епохи; одного лиш не стрінув я тут і не подибав ніколи, а саме—**українця...**

З японцями доводилось мені тут сходитись в одній салі, з китайцями, з бразилійцями, з американцями, з анґлійцями, голяндцями, шведами, литовцями, москалями й ляхами, а українського земляка — **ні на лік,** хоч нас у Відні багато-багато...

От і бачите, шановні читачі, чому я в заголовку цієї статті поклав слова:

Вчімся якнайбільше!

Бо ми, українці, хоч ми, як кажеться, дуже талановитий нарід, то до кожної науки ми назагал тяжкі як воли, тобто — за словами Франка — **отяжіла раса.** Знаюж я і таке, що наші інтеліґенти, і то вам геть з самої верхівки, були у Відні літами і десятиліттями, а проте не тільки що не навчились тут нічого нового, але й не знали навіть гаразд німецької мови. І знав я теж таких наших інтеліґентів тут, що за двацять пять років побуту у Відні не були ні разу ні в опері, ні в Бурґтеатрі, ні в Уранії, ні в Концертгавзі ні в Музікферайні, а зате щодень були в каварні і що вечора на пиві („під віхтям", як казав відомий політик). Літами буде наша людина читати заклики найкращих установ, але побачити все на власні очі і навчитись чогось із того, це ми лишаємо чужинцям, нехай і з сивими бородами, а нам уже краще з усякого роду віхтям...

Так, так, брати. А тут время люте і гряде час, який зажадає від нас, щоб ми виказались найвищою культурною зрілістю!

Тому ще раз: учімся якнайбільше! Учімся передівсім **чужих мов,** щоб ми могли свобідно розмовитися з чужинцями, з якими нам прийдеться говорити в рішальний момент. І здобуваймо для нашого знання все, що нам дає з цього погляду кольосальна освіта нашої епохи. Бо здобутки нашої зброї мусимо поглибити здобутками нашого ума і нашої творчости.

Хай Україна за свій нарід не соромиться.

Д-р Остап Грицай.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за жовтень 1937)

ПРИХІД:

З перенесення		$15.24
Прихід у жовтні		994.12
Разом		$1,009.36

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$550.00	
2) Інваліди	65.00	
3) Рідна Школа	35.00	
4) Політичні вязні	50.00	
5) На школу ім. Грушевського в Коломиї	30.00	
6) На будову ґімназії в Чорткові	15.00	
7) На будову бурси Рідної Школи в Заліщиках	15.00	
8) На читальню в Настасові, пов. Тернопіль	10.00	
9) На Народній Дім у с. Голешеві, пов. Жидачів	150.00	
10) На Музей Визвольної Боротьби в Празі	10.00	
11) Для письменників	25.00	
12) Кошти висилки грошей	6.25	$961.25
б) Кошти удержання канцелярії		25.00
Разом		$986.25

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$1,009.36
Розхід	986.25
З кінцем жовтня 1937 остається в касі Обєднання	$23.11

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

Василь Ткачук.

Сопілка в Італії

(Оповідання).

Три, як брати, сиділи рядком на призьбі перед хатою. Неділя пополудні. Тільки й відпочинку.

Капелюхи натисли на очі. Ярке соняшне проміння разило. Цвіт обсипався й сідав людям на коліна та падав до ніг. Край хати крісłата вишня.

— Юрку, розкажіть нам, як ононі, про вашу сопілку.

— Ану, ану, розкажіть.

Ждали, коли пічне.

Юрко потер вус управо й ліво, раз і другий. Врешті кашельнув раз, але здорово, й почав:

Так звик був з сопілкою та носився з нею, як баба з поросям. Тому й на войну її взяв. Щоб міг пригадати собі рідню, хату й село, то заграю собі — думав я... Чи то було на фронті, чи у „штанді" — дуже я пильнував її, як ґвера. Коли бувало, як мені гірко, подивлюся на неї, зараз рідні сторони пригадуються мені... З нею й на італійський фронт я пішов. А там, мой, гори, скали високі-височезні, ледви оком сягаєш.

Була темна ніч, як чорний папір. Страшно, край далекий і чудний. Ти й з ґвером і з патронами, а лячно.

Фелдфебель нас вісьмох з капралем з Буковини вислав був на патрулю. Якби на ніж ішли ми...

Йдемо ми якимись рипами попід скали та „верведжами", а кожний куди котрий, тай клянемо світ.

А до італійської „фельдвахи", як звідси до церкви, може сто кроків. Ми не знали, тай таки не вважали, бо доїло нам було так, що лиш Господь святий знає.

Йдемо дальше... Раптом, як миші звідкись, вискочили італійці й з криком з „фуком" до нас. Ми здались, таки змовились не спиратись. Відібрали від нас зброю й завели на їх фельдваху. Там був старший і ще кілька. Зревідували нас, амуніцію повідбирали, а в моїй мантлі сопілку знайшли. Здивувались. На міґи питаються, що то є. Я їм показую, що то грається. Дав мені старший сопілку... Боже, як не вишкварю я „вівчарки"! Вони аж очі вивалили.

Грав і не переставав. Виджу, мої товариші розбезпечились, кажу вам, як не завойовані. Бо то, знаєте, італійці нарід мудрий і добрий. Як скінчив я, а вони навіть вина, бо то вони великі любителі музики або співу.

Потім старшина, виджу, показує на міґи, щоб я ще грав. Грав я. Ніч збігла, як не була. І нічого не казали нам; знали, що ми мусово воюємо за Австрію.

Потім ранок, гарний та приємний, а небо було сине, сине; очі там губились. Таку країну лиш десь по книжках малюють. Рано посходились інші тай прийшов якийсь з грубших, риба, бо всі перед ним тряслися.

Щось шварґотіли, мабуть про нас, а потім чогось заставили мене грати. А та риба слухає — таки їсть сопілку... Ну, й що гадаєте? Пустили нас! Але не голоруч, ще й по консерві на дорогу дали...

Не знайшли ми своїх, таки не старались, бо хтож хотів груди ложити за чуже?...

Так пробавив я час, аж Австрія розпалася. Як прийшлось за своє йти, то я, хоч зморений та ослаблений, таки пішов. Ще й мав я нагоду видітися з іншими побратимами-дезертирами потому під Львовом.

— Ну, то „таліяни" направду добрі люди?

— Але то сопілка й там придалась.

— Так, придалась — оця-о! — витягнув зза широкого ременя сопілку тай тяг вівчарки, а за нею давньої гуцулки — веселої, охочої.

З ДНЯ

ДВІ НОВИНКИ.

У львівському „Ділі" поміщені дві новинки, які говорять самі за себе. Перша, поміщена 19-го жовтня, звучить:

„**Вбивство підчас мячевих змагань.** Минулої неділі між українською дружиною „Веселка" і польською дружиною „Напшуд" з Перемишля відбувалися мячеві змагання у Медиці. Підчас другої половини змагань дійшло до бійки між грачами і тому суддя перервав змагання. Одночасно на грище вбігла публика й підчас загальної метушні вбито члена польської дружини з Перемишля, Ґвінера. Поліція веде слідство. Назвище вбивника тримають у тайні".

Друга новинка, поміщена 20 жовтня, така:

„**Не було вбивства на змаганнях у Медиці.** У вчорашньому числі „Діла" ми подали за ПАТ-ом (Польською Агенцією Телеграфічною, що є державною інституцією) вістку про вбивство польського змагуна Ґвінера на змаганнях у Медиці. Тимчасом виявляється, що згадана вістка неправдива від початку до кінця. Що торкається особи Ґвінера, бувшого сержанта, то він дійсно згинув минулої неділі, але не в Медиці, лише в Городку. Ґвінер їхав поспішним поїздом до Львова. В Городку висів з поїзду, щоб купити папіроски на стації. А що був підхмелений, не встиг ускочити до поїзду, що вже рушив з місця, дістався під колеса і згинув.

„Просто незрозуміле", обурюється „Діло", „що ПАТ, офіційна агенція, подає неправдиві вістки, що їх негайно використовує польська преса, щоб цькувати проти українців. Можеб так цією справою занялись відповідні чинники і повчили дотичного редактора ПАТ-а, щоб давав достовірні вістки. Адже в нестерпній атмосфері ненависти, що її витворила пресова кампанія проти українців деяких кур'єрків та ендецької преси, така неправдива вістка може довести до ексцесів проти українців".

БРЕХУНИ БЕЗ МАСКИ.

Продажні аґенти червоної Москви бісяться на нас, коли ми еспанський валенсійський уряд називаємо червоним. Вони не люблять, як хто з „червоних" здирає маску і ставить їх під мікроскоп. „Тому, що один вояк валенсійського уряду має пятираменну звізду на шапці, тому вже ціла армія червона і цілий уряд червоний" — іронізують вони. А ось іще одна новинка, взята **не** з „фашистівської" преси, тільки з „Ню Йорк Таймсу", який з великим тепло усе згадує про еспанський валенсійський уряд і вибіліє його всюди, де може. В числі з 2 листопаду „Таймс" друкує:

„**Місто удекороване. — Мадрид.** (АП). Святкуючи 20-ту річницю російської революції, Мадрид нагло зацвив величезними портретами російських провідників, комуністичними кличами, червоними звіздами і приреченнями помочи та солідарности до совєтського Союзу. Знимки Сталіна появились у всіх часописах вкупі з дуже величальними статтями. Офіційні поздоровлення, дарунки і делеґація вже вислані до Москви. Нині мадридська головна вулиця впродовж одної милі була удекорована схрещеними еспанськими і російськими прапорами та величезними парадними червоними прапорами. Фабрики, робітничі заведення, протифашистівські клюби повивішували прапори й уложили квіти в той спосіб, що вони творять величезну пятираменну звізду, в середині якої звичайно є образ Сталіна, або серп і молот. Легке бомбардування бунтарів (себто військ ґен. Франка. — Ред.) змусило декораторів на якийсь час ховатись. Але воно довго не тревало. Звіти уряду повідомляли, що бунтарі наступали на північно-західню сторону Мадриду, але їх наступ відбито".

Коли **тої** влади, що **так** вшановує російську революцію, не можна назвати „червоною", то як тоді? —Хіба тільки „кривавою".

ПОЛЯКАМ ДІДЬКО ДИТИНУ КОЛИШЕ.

Нема де правди діти: наші сусідоньки, поляки, родились у чепці. Вони нераз мають шалене щастя, якого хочеться їм позавидувати. Ось візьмім жидівське питання. Всім уже відомо, що поляки влаштовують правильно, точно і періодично жидівські погроми. Приблизно що місяця вони спускають із жидівської раси кілька відер крови; а коли серед того спуску не закатруплять відразу якогось жида, то всетаки неодного так потурбують, що не доведеться йому вже дочекати Судного Дня. Що воно так, це найкраще знають самі жиди.

Погано роблять поляки. Не випадає так поступати народові, що має якісь претенсії до культури й робити це народові, що має за собою одну з найстарших культур. Брутальний є той, хто знущається над безборонними людьми, і ми це на цьому місці тавруємо.

Здавалосяб, що жиди також повинні це натаврувати якнайрішучіше. Бож тут іде про їх власну шкіру. Здавалосяб, що нині вони мають далеко кращу основу оглянутись за якимсь новим Шварцбартом, ніж це було трагічного дня смерти бл. п. Петлюри. Колиж бо поляки родились у чепці: замісць натаврувати поляків і назвати їх погромниками, себто зробити їм таку саму „дружню" прислугу, яку зробили нам у часі наших визвольних змагань, вони звернулися до польського уряду, щоб... узяв їх в оборону перед нападами данціґських німців.

От тобі й маєш. Замісць стати погромниками, поляки стали „оборонцями" жидів, хоч поляки що місяця спускають кров із жидів, хоч нищать їх економічно, хоч припускають до них лавкове ґето й змушують жидівських студентів сидіти у школах відокремлено від решти студентів.

Петлюра міг назначувати жидівські міністерства, давати жидівські написи на грошевих банкнотах — то всеодно не оминула його куля Шварцбарта. Зате поляки... Та що й казать. Не родися красний, але щасний.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх члені, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го листопаду, в ґали парохіяльній під ч. 45-47 Говп Евеню, Пасейк, Н. Дж. Є товариські важні справи, тому обовязком кождого члена прийти й вирівнати свої залеглі вкладки, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 59, відбудуться в суботу, 13-го листопаду, в годині 7:30 ввечір, в ґали церковній. Просимо членів явитись на зборах на означений час. Члени довгуючі нехай вирівнають свій довг. —Іван Глива, секр.

ТОЛІДО, ОГАЙО. Місячні збори Братства св. О. Николая, від. 167, відбудуться в неділю, дня 14-го листопаду, точно в годині 2-гій пополудні, в ґали „Михайлів". Просимо членів прийти на ухвалений час, бо уряд не буде більше очікувати на членів по годині, або більше. Члени, що мають позичку на своїх грамотах в У. Н. Союзу, довідаються на цих зборах скільки довгують процента від своєї позички. Просимо привести на збори своїх знайомих і вписати їх в члени У. Н. Союзу, бо тепер є тримісячна кампанія за приєднування нових членів. Хто зорґанізує нових членів дістане нагороду. — Н. Білецький, предс.; Д. Медецький, кас.; І. Кульматицький, секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер 11-го листопаду, в Укр. Нар. Домі при 831 Джозеф Евеню, в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є багато важних справ до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свою залеглість, щоб не потрібно вас суспендодувати. — В. Ґурянський, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Згода, від. 210, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го листопаду пополудні, в ґали Демократичного Клюбу 2861 Істерн Булевард. Просимо прибути на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Л. Кіндрись предс.; Т. Давидів, кас.; І. Франко, секр

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Братства св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 13-го листопаду, в 7-мій годині вечером, в домі Укр. Громади, під ч. 3322 Норт Лаврес вул. Просимо всіх членів прийти на збори на означений час. Маємо багато важних справ до вирішення. Не хочемо забирати пів ночи, чекаючи поки кожний член прийде, що скаже собі „вони урядники, то нехай чекають, бо вони за це пейду беруть"! Зробім уже щоби хоч раз за 11 місяців так, щоб усі прийшли на збори на час. Просимо всіх довгуючих членів заплатити свої довги, бо на слідуючий місяць відбудеться контроля, тому щоби не було багато довжників. Також просимо батьків, котрих діти ще не є вписані до Союзу, щоб вписали їх цього місяця. — І. Сорока, Мак., предс.; І. Сорока, Мих., кас.; О. Діорка, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СЕЙНТ ЛУС, МО.

З уродин і з весілля на Рідну Школу.

Родина Ґромацьких постановила зробити своїм дітям несподіванку в день їх уродин. Вони запросили на той день 17. жовтня ц. р. поважне число гостей на газді У. Н. Дому. При тій нагоді вони получили забаву також з ювилеєм срібного весілля гром. Добромільських.

В часі гостини виголошено багато промов. Тостмайстром і старостою був М. Кульчицький. Побажавши дітям і ювилятам доброго здоровля і багато щастя, він закликав до збірки на Рідну Школу в Старім Краю. Збіркою занявся Кульчицький. З приємністю треба було ствердити, що рожджені тут Анна і Петро Ґромацькі від себе зложили по $1 на ту ціль. Ціла збірка, виносила $10.15, які то гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Гість.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У. Н. СОЮЗУ В ШІКАҐО.

В четвер, 21. жовтня ц. р., відбулися в нас орґанізаційні збори У. Н. Союзу. Делеґати, урядники і членство всіх відділів, крім одного (216), були численно заступлені.

Зборами проводив п. Роман Смук, головний контрольор У. Н. Союзу, секретарював Степан Куропаась.

Головний рекордовий секретар У. Н. Союзу, п. Дмитро Галичин, що виголосив орґанізаційний реферат, ствердив зараз на ступні, що від останнього побуту в Шікаґо тому півтора року зайшли в Шікаґо деякі зміни, а саме, Шікаґо має тепер 3 головних урядників, а тимсамим має з усіх міст найбільше заступництва в головному уряді У. Н. Союзу. І власне цей факт накладає на тутешніх урядників і на членство збільшену відповідальність та більшу працю на Союзовому полі.

Збори ці — говорив дальше п. Д. Галичин — скликані на це, щоб ми всі спільно порадилися, якби то оживити Союзову працю в Шікаґо, якби дістати в Шікаґо більше членства до У. Н. Союзу, бо, ніде правди діти, від 1934 року, коли то Шікаґо щодо членства було на першому місці, не прибуло тут стільки членства, скільки повинно було прибути, ну, й тепер Шікаґо стоїть на другому місці.

Тому Шікаґо мусить тепер надолужити і доложити всіх старань, щоби приєднати до Союзу поважне число нових членів, головно молоді. Як цю молодь дістати в ряди У. Н. Союзу?

У. Н. Союз творив за останніх чотири роки молодечі відділи в надії, що при помочі тих відділів можна буде приєднати більше молоді, й молодь сама буде краще почуватися в молодечих відділах, бо були нарікання, що молодь не хоче вступати до У. Н. Союзу, ходити на відділові збори і слухати довгих промов чи арґументів старших союзовців, одним словом: молодь хотіла жити самостійним життям. За той час створено 18 таких молодечих відділів, але лише кілька з тих відділів розвиваються та зростають у членстві. Інші зовсім не виказують ніякої праці. Тому виходить таке, що покищо молодих членів до У. Н. Союзу мусить здобувати таки старий союзовець.

Орґанізуючи молодь, ми можемо підходити до цеї справи переконуванням родичів про потребу належання їх дітей до У. Н. Союзу, або теж особистим контактом і переконуванням самої молоді

Очевидно, коли мова про родичів, то нам легко до них заговорити та знайти відповідні арґументи на те, яку користь їх діти матимуть з членства в У. Н. Союзі. Але далеко труднішим вже є знайти контакт, промовити відповідно й переконати саму молодь про потребу обезпечення в У. Н. Союзі. У першій мірі ми мусимо доказати, що з бизнесового боку молоді оплатиться належати до У. Н. Союзу. Бо за такі самі вкладки, які платиться за обезпечення в якійнебудь, навіть найбільшій асекураційній компанії, молодь може дістати в Союзі не тільки таке саме обезпечення з такими самими привілеями й з такою самою певністю забезпеки, але в додатку до обезпечення молодь має нагоду набути в Союзі такі матеріяльні й моральні цінності, яких їй не дасть ніяка асекураційна компанія. Матеріяльні цінності — це поміч Союзу студіюючій молоді, це піддержка в професії, в досягненні політичного впливу. Моральні цінності — це можність пізнати історію, культуру, традиції українського народу, це плекання товариського життя, спорту, братерського духа в окремих молодечих відділах. А крім чисто бизнесових сторін, є ще ідейні сторони, які вказують молоді дорогу, чому вона повинна горнутись до У. Н. Союзу, існує ще якийсь обовязок дітей супроти родичів, обовязок не допустити до упадку того, що родичі збудували з тяжкими трудами, з посвятою та жертвами.

Опісля рек. секретар говорив обширно про те значіння і важну ролю, яку відіграють запомогові орґанізації в розбудові загального американського життя, доказуючи, що запомогові орґанізації, своєю репрезентаційною формою правління, причиняються найбільше до затвердження і вдержання того демократичного устрою, який ми маємо в Америці.

Вкінці запросив промовець членів до дискусії. Казав: подайте свої думки щодо багатьох видвигнених справ, а може є якісь справи, що над ними ще можемо окремо застановитися.

В дискусії забирали слово отсі союзовці: Роман Смук, Тимко Кривовяз, Петро Дідик, І. Притула, В. Коцовський, П. Бабяк, Іванна Подола, Іван Карпа, А. Уляницький, Г. Дацьків, Ю. Дацьків, В. Шемердяк, Н. Николишин, В. Великий, д-р Іван Омук, Петро Костерка, М. Барабаш, О. Любас, Степан Куропась, Т. Шпікула й інші.

Дискусія велася довкола можливости побільшення Союзового членства в Шікаґо. Всі стверджували, що в Шікаґо є ще тисячі українців, яких можнаб дістати в члени У. Н. Союзу, але клопіт у тому, що за тим треба ходити, тратити час і гроші, а часу в людей, які працюють у фабриках, багато нема. Треба нам людей орґанізаторів, які всецілo моглиб віддатися орґанізуванню Союзового членства. Були й запити з боку секретарів і членів щодо старого роду обезпечення, щодо суспенсії членів і як цьому зарадити, тощо. Молоді союзовці домагалися, щоб У. Н. Союз орґанізував спортові дружини. А при кінці, як союзовці заявили п. Д. Галичинові: ми хочемо Союзового Дому в Шікаґо!

Головний рекордовий секретар, п. Дмитро Галичин, подав вичерпні відповіді на всі запити секретарських клопотів. Щодо спортових дружин, то У. Н. Союз у короткому часі урухомить ту справу, бо на це вже є відповідна ухвала 19 конвенції. Щодо Союзового Дому, то наш головний рекордовий секретар інакше й не міг відповісти: У. Н. Союз може дати вам позичку на Союзовий Дім у Шікаґо, але збудуйте дім або принаймеше викажіться поважним почaтком, то тоді можна про це поговорити. Відділи У. Н. Союзу, члени, все українське громадянство в Шікаґо й підприємства мають таки повний поважний початок створити. Візьміться до праці. Візьміть собі приклад з Дітройту: там також довший час підготовлялися до цього діла, а тепер уже дім будують і У. Н. Союз дасть їм позичку, бо дітройтці мають на що позичку затягати і чим заґарантувати.

Збори закінчено тим, що головні урядники, а таксамо відділові урядники та деякі члени заявили, що вони візьмуться до праці та поведуть більш оживлену акцію в орґанізуванні членства, так, що це до кінця року Шікаґо дасть Союзові споре число нових членів.

Степан Куропась, секретар зборів.

Новий шкільний рік для дорослих

Двері шкільних будинків відчинено після Дня Праці не тільки для дітвори, але й для дорослих людей. Звиш міліон дорослих людей повернулись до вечірніх шкіл у вересні, а в додатку до того чверть міліона осіб записалось на продовжаючі та заочні курси, які ведуть ріжні вищі школи. Передбачування зо сторони провідників навчання дорослих людей стаються дійсністю: постійно збільшаючеся число дорослих осіб, багато з них перейшло середнього віку, набирає охоти придержуватись на рівній стопі в рядах модерного поступу при допомозі наукових інституцій. Шкільні будинки первісно були уладжені для дітвори. Сьогодні вони однаково дають приміщення для дорослих чоловіків і жінок, а публичні бібліотеки та ріжні громадські будинки вжито на освітні цілі.

Найбільше число дорослих учнів це робітники, котрі мають дуже мало, або ніякого вищколення. Не багато з них уміщ читати або писати передтим, як записались на шкільні курси. Кампанія проти неграмотности, оплачувана Адміністрацією Поступу Праці через свої освітні проекти, зредукувала число неграмотних у цьому краю з пять міліонів на менше як чотири міліони людей. Дорослим людям, котрі вміють читати й писати, а мають дуже мало освіти, дається нагоду набути освіту, а дальше перейти на науку до вищої школи, коли мають на це охоту та видержливість. Декотрі мають теж можливість перейти на продовження науки до каледжу.

По більших містах дорослі люди чужинецького роду становлять велику більшість серед учнів у початкових школах. Вони там учаться англійської мови, читання та писання або збільшають свої здібности по тій лінії. Хто старається про те, щоб себе натуралізувати, може ходити на спеціяльного роду курси та підготовитись до громадянського іспиту.

Сотки курсів викладають у безплатних вечірніх школах, ведених заходами та старанням місцевих шкільних зарядів. Вони ступають рядом від альгебри та біольоґії до психольоґії та курсів економії й фільософії.

Багато уваги присвячується теж викладанню торговельних предметів. Летунське будівництво, узагальнена механіка, книговодство, стенографія, гамарна праця та механічне рисування знаходяться серед кількох десятків оферованих курсів. По великих містах, наприклад у Ню Йорку та Шікаґо, курси навчання фаху укладаються з комітетами, до котрих входять представники працедавців та робітничих юній.

Велика освітня програма для дорослих, яку розвинула Адміністрація Поступу Праці, обіймає денні та пополудневі загально-освітні й промислові кляси, курси мистецтва, штуки та музики, безплатні лекції, музейні поїздки, публичні форуми, тощо. Багато праці на тому полі виконали робітничі школи, піддержувані промисловими юніями й іншими організованими групами. По більших містах спеціяльні інформаційні осередки вже стало фукціонують, а їх обовязком є вказувати людям шлях до відповідних шкіл чи на курси у найближчій околиці їх замешкання.

Образ, що представляє „Америку в школі", викликує велике враження. Яких 32,000,000 дітей і дорослих людей записались на шкільну науку минулого вересня. Початкові школи по цілім краю записали коло 22,000,000 учнів, вищі школи 6,500,000, університети й каледжі 250,000, а всі інші школи коло 2,750,000.

Запис до вищої школи у Злучених Державах сам по собі подвоївся за останні десять років. Цьогорічна армія осіб, що старається про вищу освіту в каледжах та університетах, напевно перевищить усі попередні рекорди. Багато міліонів це або правильні учасники або тільки „слухачі" освітніх радіових програм, виконуваних великим числом каледжів та університетів.

Кошти освіти у цьому краю є далекі від того, щоб назвати їх надмірними. Обчислено, що доросле населення платить усього по 7 центів денно від голови на публичну освіту в Злучених Державах.

ФЛІС.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінини свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей бляанкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....

Імя й назвище ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Почта ....

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Від. 204, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, дня 13-го листопаду, в годині 8:30 ввечір, в салі укр. православної громади 334 Іст 14 вулиця. На тих зборах мають бути приявними всі члени відділу, та вирівнати свої залеглі й біжучі членськ вкладки. — М. Близнак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов. „Мир", від. 324, відбудуться в неділю, 14-го листопаду, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн, в 2-гій годині пополудні. — Гр. Ґовта, предс.; Н. Бурак, кас.; Туркот, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори вдбудуться у неділю 14-го листопаду в годині 1-шій пополудні, в галі Ситизенського Клюбу 3464 Сікат вул. Просимо маємо важні справи до полагодження, ті члени, що довгують до каси відділової, щоби старались сплатити свої довги, бо впротивнім разі можуть бути суспендовані. Просимо тих членів, що мають жінки і діти, які ще не є членами У. Н. Союзу, щоб вписали їх цього місяця, бо наколи кандидат старший, тоді мусить платити більше. Просимо тих членів, що ще не дали нічого на будову дому і тих, що дали, щоби вирівнали свою належитість, бо робота йде і грошей потрібно, як платити робітників, матеріял і т. д. — Ст. Михайлюк, предс.; І. Слупецький, кас.; В. Тарас, секр.

ЛЮРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союз, від. 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори вдбудуться в неділю. 14-го листопаду, в годині 1-шій пополудні в галі де звичайно. Збори змінені з тої причини, що на 21-го галя займана. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — М. Шемичик, секретар.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го листопаду, в Ліберти Гали, в годині 2-гій пополудні. Повідомляємо довгуючих членів, щоби ввирівнали свої вкладки, бо впротивнім разі будуть суспендовані. —І. Шеґера, предс.; Д. Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в недлю, 14-го листопаду, в Уікр. Хаті 2240 Ґрейсінґ вул., в год. 2-гій пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглі вкладки, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — М. Касій, предс.; І. Заблоцький, фін. секр. М. Чубка, кос.; М. Шаран, рек секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Тов. У. Н. Союз, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го листопаду, в годині 2-гій пополудні, в Гали 525 Вест Баен Евеню. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження, як також маємо вибрати комітет до балю. Неприявний член на зборах підлягає карі після статуту. — Т. Періг, предс.; Є. Ворожбит, кас.; І. Гармич, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться, в суботу, 13-го листопаду, в годині 8-мій ввечір, в галі де звичайно. Просимо прийти на ті збори і привести нових кандидатів, старших чи дітей, бо принимаємо без вступного. — І. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Товариства Укр. Нар. Союзу, від. 292 відбудуться в неділю, 14-го листопаду, в го—дині 1-шій зполудня, в гали парохіяльній при Кліперт. Тому, що маємо дуже важні справи до полагодження, взиваємо членів прибути громадно. Члени, котрі отримали пригадку платити процент на позички, побрані зо У. Н. Союзу, повинні старатися цего місяця заплатити процент. Просимо довгуючих вирівнати свої вкладки. Тепер йде надзвичайна кампанія за приєднування нових членів до Союзу, й за це визначена спеціяльна нагорода. Отож користайте з нагоди поки час! — І. Форись, предс.; Ілія Андрусевич, кас.; П. Кізел, секретар.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(8)

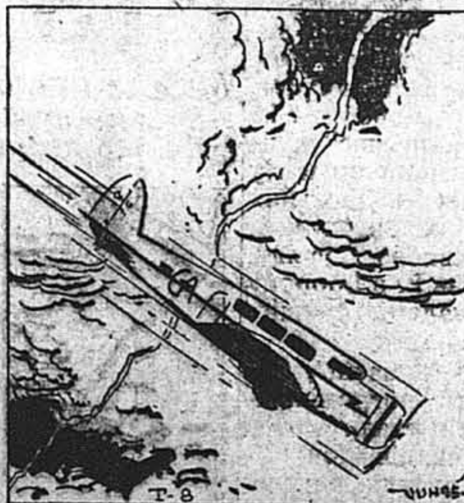
Князь Сборов знов піднявсь і, тримаючися за поруччя крісел, промовив: „Якби ми мали якогось порядного французького пільота, то він не був би впакував нас у таку біду". Ті американці не знають багато про летництво". Бравна начеб хто голкою вколов. Звертаючись до князя, він промовив: „Гей, панцю, чи ти чув коли щонебудь про Линдберґа?"

На хвилю Бравн забув про небезпеку і почав гнівним голосом говорити до Сборова, що він думає про нього, коли блискавка засвітила і показала внизу землю. Бравн скоро схопив керівницю. Він маневрував кілька хвилин поміж хмари, спускаючи літака все нижче й нижче. Втім Джейн заговорила: „Ми вже нижче хмар, зближаємося до землі".

„Так", відповів Бравн, „зближаємося до землі, але чи здибаємо хоч мале місце, на якім можна булоб осісти літакові?" По хвилі він додав: „Ви, пані, добре привяжіться ремінцями обезпеки і перед собою покладіть усі мягкі річи, які лиш маєте". Ще по кількох напружених хвилинах, що виглядали наче вічність, він промовив: „Ми осідаємо".

Літак опустився настільки вниз, що видно було верхи дерев. Надармо Бравн блукав довкруги, щоби побачити якесь вільне місце. Місця вільного не було. Втім він почув уриване пчихання машини. „Ґазоліна вся вийшла", промовив він поважно. „Чи хочемо, чи ні, мусимо вдарити в дерева". Ще раз він сильно закричав: „Увага, держіться" і з тими словами літак ринув униз.